Taal

Pluswerk

Groep 5

Pit

ThiemeMeulenhoff

Naam

Taal

Pluswerk • Groep 5

ThiemeMeulenhoff

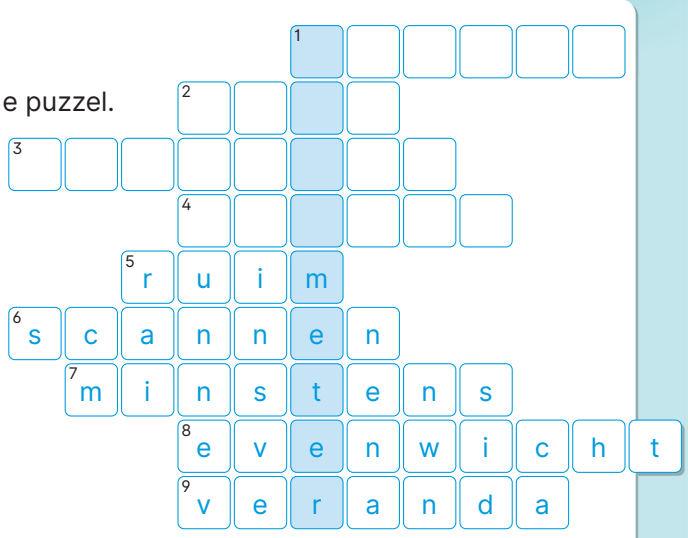
Blok 1

Hoofdstuk 1

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Bekijk de puzzel.**
Wat hoort op de puzzel? Schrijf de woorden in de puzzel.

1 Met dit instrument weet je altijd waar het noorden is. Het is een … .
2 Hierop staat informatie die een computer kan lezen. Het is een … .
3 … betekent: 'je zou kunnen zeggen dat'.
4 Een doelpunt maken, noem je … .

De woorden in de puzzel zijn al ingevuld. Maak de omschrijving bij elk woord.

5 .....

6 .....

7 .....

8 .....

9 .....

Welk woord lees je van boven naar beneden in de gekleurde vakjes? Maak de zin af.

Een ..... = 1.000 meter = ... cm.

2 **Maak de trap en de woordspin af.**

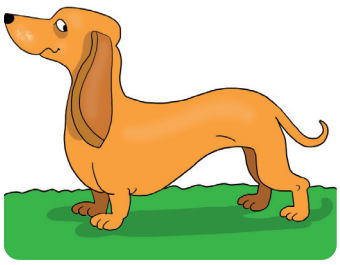
een glimp opvangen

aankondigen

3 Welk woord rijmt?

1 Kijk naar het onderstreepte woord.
2 Maak het rijmpje af. Je mag de doelwoorden uit les 1, 3 en 4 gebruiken.
3 Maak er een tekening bij.

In het park wandelt meneer Van Heerd.

Waarom kijkt hij zo .....?

Zijn teckel is soms heel erg sloom,

dan snuffelt hij aan een .....

Toch wil hij wel eens rennen,

dan gaat hij elk bosje .....

Gelukkig is hij goed afgericht.

Hij doet zijn plasje .....

Want je kunt toch niet, met goed fatsoen

zomaar overal een plasje doen in het .....?

Blok 1

Hoofdstuk 1

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van zelfstandige naamwoorden, lidwoorden en verkleinwoorden.
- Ik kan samenstellingen gebruiken.

1 Lees de zinnen.

In elke zin staan drie zelfstandige naamwoorden en drie lidwoorden.

1 Kleur de lidwoorden (lidw) geel en de zelfstandige naamwoorden (z nw) blauw.
Welk lidwoord hoort bij welk zelfstandig naamwoord? Teken lijnen.

Voorbeeld:

a Tijdens de schoonmaak vond ik in een geheim laatje het zilveren sieraad.
b Het hek staat om de schapen heen, maar het schrikdraad doet het niet.
c De kleine schommel op het oude speelveldje is niet meer veilig voor de kinderen.
d De blauwe laarzen staan in het bruine kastje bij de andere schoenen.

2 Bedenk zelf ook drie van deze zinnen.
Laat een klasgenootje de zelfstandige naamwoorden en lidwoorden kleuren.

a .....

b .....

c .....

2 Welke zelfstandige naamwoorden (z nw) zijn altijd verkleinwoorden?

1 Sommige zelfstandige naamwoorden (z nw) bestaan alleen als verkleinwoord.
Kleur de woorden die alleen als verkleinwoord bestaan.

gestampte muisjes | paardje | prinsesje | madeliefje | huisje | roodborstje | sneeuwklokje | hekje | boompje | boekje | beestje | verstoppertje

2 Bedenk zelf nog drie zelfstandige naamwoorden (z nw) die alleen als verkleinwoord bestaan.
Schrijf ze op.

.....

.....

3 Bekijk het plaatje.

1 Zoek zo veel mogelijk zelfstandige naamwoorden (z nw) in het plaatje hieronder.
Je mag er een pijl bij tekenen. Schrijf het zelfstandig naamwoord (z nw) op.
Schrijf het lidwoord (lidw) ervoor.

....

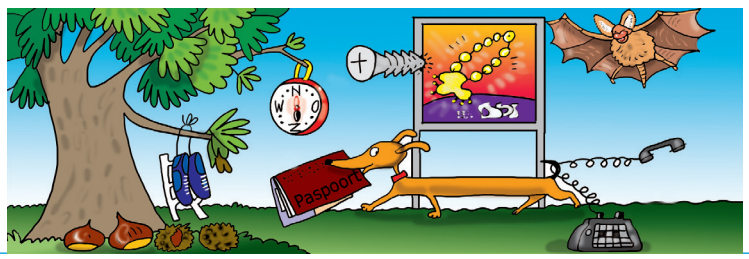
....

....

....

....

2 Maak de tekening groter. Teken zo veel mogelijk zelfstandige naamwoorden (z nw) in je tekening. Kan een klasgenootje alle zelfstandige naamwoorden (z nw) vinden?

4 Wat zijn mensen?

1 Bekijk de rijtjes. In elk rijtje staat een zelfstandig naamwoord (z nw) voor een mens. Kleur die drie zelfstandige naamwoorden (z nw).

2 Bedenk zelf ook zo'n rijtje met het woord *huis*. Schrijf je rijtje rechts.

3 Welke woorden zijn samenstellingen? Zet daar een kruisje voor.

landmeter	deurpost	handdruk	.....
landhuis	deurbeslag	handelaar	.....
landmacht	deurwaarder	handhaven	.....
landverraad	draaideur	handgreep	.....

Blok 1

Hoofdstuk 2

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Maak met elk woord een zin.**
Begin met een zin van vier woorden. Maak de zinnen steeds langer.

het trottoir .....

ideaal .....

inrichten .....

het affiche .....

de architect .....

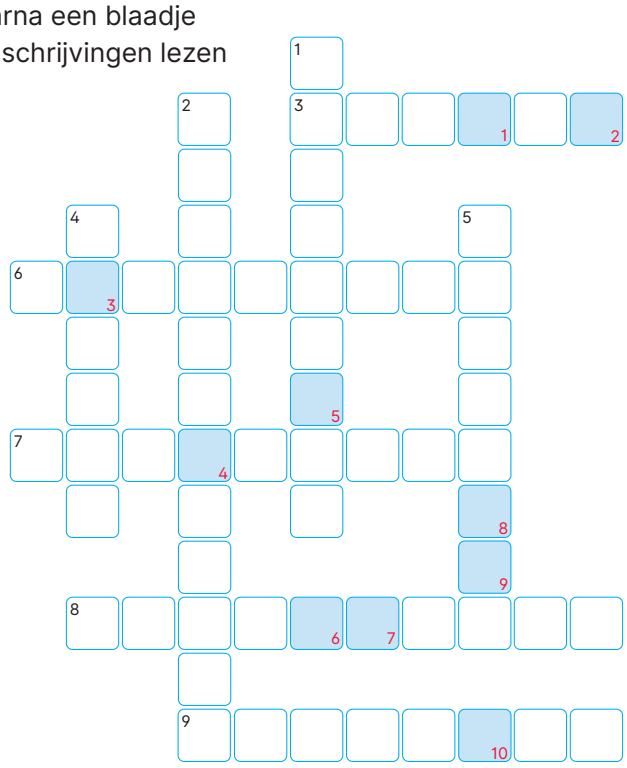
de code .....

het bewijs .....

2 **Maak de puzzel.**
Maak omschrijvingen van de woorden. Leg daarna een blaadje over de woorden. Laat een klasgenootje de omschrijvingen lezen en de puzzel invullen.

↓
1 afbeelden
2 vingerafdruk
4 talent
5 tekenaar

→
3 folder
6 kangoeroe
7 inzamelen
8 arresteren
9 kennelijk

Welke letters staan in de gekleurde hokjes met de rode nummers onderin? Laat je klasgenootje die letters hieronder invullen. Wat staat er?

De [1] [2] [3] [4] [5] van een spin is sterker dan [6] [7] [8] [9] [10]

3 **Ra, ra, wie is het?**

Schrijf iets op over een klasgenootje of een juf of meester van je school. Verklap niet wie het is! Gebruik de uitdrukkingen die hieronder staan.
Kan een klasgenootje raden over wie je hebt geschreven?

barst van het talent	in vergelijking met	ergens gek op zijn
je ergens op verheugen	het goed kunnen vinden met	uitdrukking

.....

.....

.....

.....

4 **Maak een plattegrond van het vakantiepark 'De drie heuvels'.**

De plattegrond is nog niet klaar. Maak de legenda.

1 Zet de symbolen in de plattegrond en schrijf erachter wat ze betekenen.
- • P 🚲 • 🍽 ≋

2 Bedenk zelf ook een paar symbolen. Teken ze in de kaart en schrijf in de legenda wat het is.

3 Kleur de plattegrond.

4

• = ... 🍽 = ...

P = ... ≋ = ...

🚲 = ... = ...

..... = ...

• = ...

Blok 1

Hoofdstuk 2

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van telwoorden en werkwoorden.

1 **Lees de brief.**
Kleur de telwoorden.

Stratendam, 2 oktober 2021

Beste burgemeester,

Hoe is het met u? Met mij is het goed.

Ik schrijf u deze brief omdat ik twee klachten heb. De eerste klacht gaat over hondenpoep.
Op ons speelveldje ligt veel hondenpoep. Ik heb laatst geteld: wel twaalf drollen!
Sommige mensen laten hun hond daar een paar keer per dag uit.

Mijn tweede klacht gaat over de prullenbakken. Daar zijn er maar weinig van.
We hebben gisteren met zijn vieren het speelveld opgeruimd, omdat er allemaal troep lag.
In de buurt staan wel twintig prullenbakken, maar niet bij het speelveldje.

Kunt u er iets aan doen?
Ik hoop dat ik een antwoord van u krijg.

Met vriendelijke groet,
Lisa van Straten

Schrijf een antwoord van de burgemeester. Gebruik dezelfde telwoorden.

2 Lees de rap.

1 Schrijf de woordenboekvorm van het onderstreepte werkwoord op.

De man van Annaburen is gek op hoge muren. .....

Die man heeft veel talent. Het is een beste vent. .....

Hij tekent op de stenen .....

En neemt dan weer de benen! .....

2 Maak zelf het volgende couplet van de rap af. Gebruik andere werkwoorden. Onderstreep het werkwoord. Schrijf de woordenboekvorm van de onderstreepte werkwoorden achter de zinnen.

De vrouw van Jannepoelen zit graag op lage stoelen. .....

.....

.....

.....

.....

3 Bedenk zinnen. Gebruik het werkwoord (ww) en het zelfstandig naamwoord (z nw).

1 In de twee zinnen hieronder zijn één werkwoord (ww) en één zelfstandig naamwoord (z nw) onderstreept. Kleur het onderstreepte werkwoord blauw.

Mijn fiets heeft roest en het ijzer roest steeds verder.
Ik adem niet, want ik houd mijn adem in.

2 Bedenk zelf vier zinnen met de volgende zelfstandige naamwoorden (z nw) en werkwoorden (ww):

bel – bel bakken – bakken vliegen – vliegen

- Schrijf de zinnen op.
- Onderstreep het werkwoord (ww) en het zelfstandig naamwoord (z nw) in je zin.
- Laat een andere leerling het onderstreepte werkwoord in jouw zin blauw kleuren.

.....

.....

.....

.....

Blok 2

Hoofdstuk 3

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 Vul een ander woord in dat hetzelfde betekent.

1 Lees het gedicht. Kijk naar wat onderstreept is.
2 Wat is hetzelfde en kun je ervoor in de plaats zetten?
Als je het niet weet, kun je het woord opzoeken in les 1 en 3.

Verliefd!

Help, mijn grote zus is verliefd! Het gaat over een jongen uit haar klas. .....

Eerst wilde ze niet uit de doeken doen wie het was. .....

Ze werd heel erg rood toen ik ernaar vroeg. .....

Dan ging ze snel over op iets anders, dat zei mij genoeg. .....

Ze zijn nu al vier weken bijeen.

De verliefdheid is heel erg, dat bleek meteen. .....

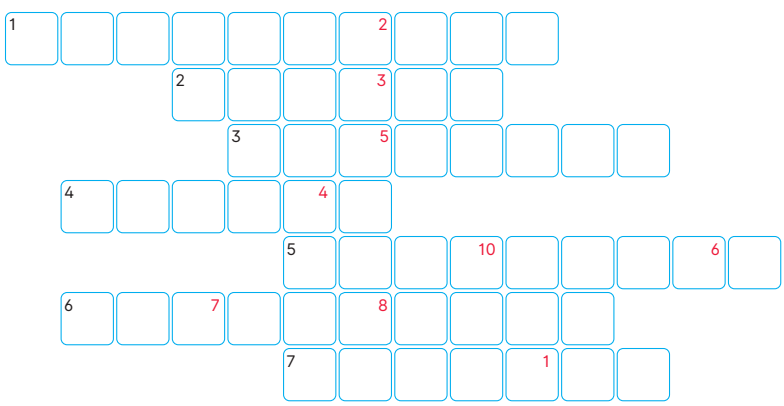
Er sloeg een vonk over, en toen was het aan.

In het kort: haar kleine zusje ziet ze niet meer staan. .....

2 Maak de puzzel.

Schrijf het woord dat bij de zin hoort in de puzzel.
De woorden hebben te maken met stroom.

1 Tygo doet het licht aan.
2 Wind en zon zijn beter dan steenkool.
3 Het waterrad begint te draaien.
4 Al fietsend wek ik stroom op.
5 De auto heeft nieuwe benzine nodig.
6 Bij het stofzuigen gebruik ik dit stopcontact.
7 Steeds meer apparaten zijn hier zuinig mee.

Zet de letters in de hokjes met het rode cijfer achter elkaar. Welk woord is het?

..... zijn bijzondere diertjes; ze kunnen licht geven!

3 **Maak een omschrijving zoals in het woordenboek kan staan.**

1 Kijk naar het plaatje. Schrijf het woord eronder. Schrijf het lidwoord ervoor.
2 Bedenk een omschrijving van het woord. Kijk niet in het woordenboek!
lemand anders moet kunnen raden wat het is, zonder het plaatje of het woord te zien!

a

.....

.....

.....

b

.....

.....

.....

c

.....

.....

.....

d

.....

.....

.....

e

.....

.....

.....

f

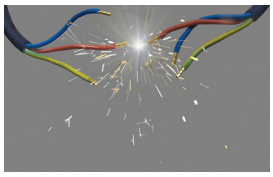

.....

.....

.....

g

.....

.....

.....

h

.....

.....

.....

Blok 2

Hoofdstuk 3

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van persoonlijke voornaamwoorden en telwoorden.

1 **Vertel er iets over. Gebruik persoonlijke voornaamwoorden (pers vnw).**

1 Kijk naar de eerste rij. Maak een zin met die woorden.
Gebruik één persoonlijk voornaamwoord in elke zin.
Let op: je moet in elke zin een ander persoonlijk voornaamwoord gebruiken.

2 Onderstreep de persoonlijke voornaamwoorden.

mijn kamer *Ik ruim mijn kamer elke dag op*

mijn moeder .....

mijn vader .....

een hondje .....

een boek .....

de pen .....

de bril .....

de fiets .....

2 **Schrijf zes zinnen bij het plaatje.**
Schrijf van ieder voorwerp op hoeveel je er ziet.
Onderstreep in je zinnen alle telwoorden.

1 .....

2 .....

3 .....

4 .....

5 .....

6 .....

3 **Herken de persoonlijke voornaamwoorden (pers vnw) en de telwoorden (telw).**

Lees het gedichtje.

1 Zet een rondje om de persoonlijke voornaamwoorden.

2 Onderstreep de telwoorden.

Poëziealbum

Uit de hemel van een paar lichtjaren ver
viel de laatste felle ster.
Ik mag een wens doen, dacht ik blij
en wenste een album alleen voor mij.
Hier schrijf ik als goed begin
als eerste mijn naam erin.
Daarna vloeit er uit mijn pen
waar en wanneer ik geboren ben.
Jij mag als tweede een versje schrijven,
omdat je mijn vriend moet blijven.
Dan mag mama. Zij vindt het fijn
dat ze de volgende mag zijn.

Naar: *Gedachten-gedichten.nl. Poeziealbumversjes* (http://www.gedachten-gedichten.nl/poeziealbumversjes.htm)

4 **Bedenk zo veel mogelijk persoonlijke voornaamwoorden en telwoorden.**

1 Schrijf een zin met een persoonlijke voornaamwoord.

2 Maak de zin langer met nog een persoonlijk voornaamwoord.

3 Maak de zin nog langer met weer een persoonlijk voornaamwoord.

4 Ga steeds verder. Hoeveel kun je er bedenken?

5 Doe hetzelfde met telwoorden.

Blok 2

Hoofdstuk 4

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

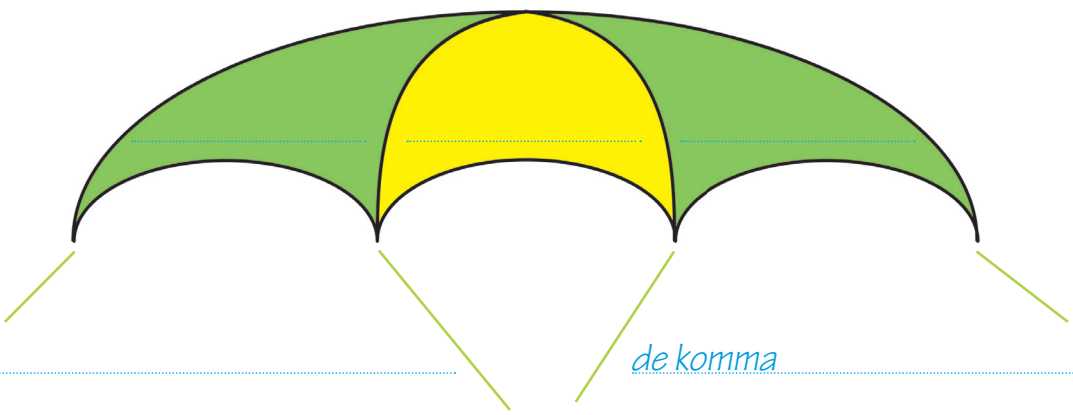
1 **Maak de woordtrap, woordparaplu, woordspin en tabel af.**

1

het dorp

de streek

2

de komma

3

4

de laptop	het modem
de computer	de aansluiting

2 **Lees de vragen. Schrijf de antwoorden eronder op.**

1 Als je er absoluut zin in hebt, heb je er dan juist heel veel of helemaal geen zin in?
2 Als je een tekst controleert, wat doe je dan?
3 Wat gebeurt er als je op het matje geroepen wordt?
4 Wat is een reactie?
5 Wat wordt er bedoeld met digitaal? Leg je antwoord uit.
6 Wat doe je als je stad en land afreist?
7 Wat doe je als je iets kritisch bekijkt?

1 .....

2 .....

3 .....

4 .....

5 .....

6 .....

7 .....

3 **Maak een gebruiksaanwijzing.**

1 Kijk naar het plaatje van deze uitvinding.
2 Wat kun je ermee? Hoe zou het werken?
Je mag het zelf bedenken.
3 Schrijf een gebruiksaanwijzing.
Gebruik de volgende woorden:
bestemd voor | bijbehorend | passend | vervolgens | onder andere | ofwel

.....

.....

.....

.....

.....

Blok 2

Hoofdstuk 4

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van bijvoeglijke naamwoorden.

1 Onderstreep de bijvoeglijke naamwoorden in de raadsels.

1 Lees de raadsels. Wat zijn bijvoeglijke naamwoorden? Onderstreep ze.
2 Lees dan de oplossing op zijn kop onder aan de opgave.

a Het is groen en komt van een steile helling met sneeuw af.

b Het is een bruine versiering met zachte vulling en het hangt om je nek.

c Het is wit met zwarte strepen en het is een prima dier.

d Het is geel en heeft een kort rokje.

e Het is rood en heel blij.

f Het is blauw en niet zwaar.

a een skiwi, b een krokettinkje, c een zeebravo, d een kanarie-grietje, e een aardbij, f lichtblauw

2 Maak zelf vijf raadsels met bijvoeglijke naamwoorden.

1 Kijk om je heen. Kies iemand of iets in de klas om een raadsel over te maken.
2 Gebruik in elk raadsel twee bijvoeglijke naamwoorden en onderstreep ze.
3 Schrijf het antwoord er tussen haakjes achter.

Voorbeeld:
Het heeft een rechthoekige vorm en het is wit. (het digibord)

a .....

b .....

c .....

d .....

e .....

3 **Maak de puzzel.**

Schrijf voor de eerste vier zinnen een bijvoeglijk naamwoord in de puzzel.
Kijk daarna in de puzzel en bedenk zelf zinnen bij de woorden.

1 Het schilderij is meer dan mooi: echt … !
2 Er is geen wolkje te zien, want het is … weer.
3 Ik moet altijd om Joram lachen, want hij is erg … .
4 Janna ligt in het ziekenhuis; ze heeft een … ongeluk gehad.

5 .....

6 .....

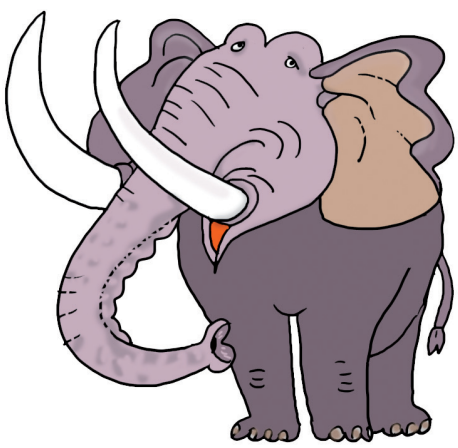
7 .....

8 .....

Zet de letters in de gekleurde hokjes bij elkaar.
Welk woord kun je ervan maken? Puzzelen maar!

Het pasgeboren olifantje ziet er ..... uit.

1		a					
	2			n			
3		e					
4 e		n					
	5 e	e	r	l	ij	k	
6 g	u	l	z	i	g		
7 p	ij	n	l	ij	k		
	8 j	a	r	i	g		

Blok 3

Hoofdstuk 5

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Welk woord hoort er niet bij?**

1 Eén woord hoort er niet bij. Streep dat woord door.

2 Schrijf er een woord bij dat er wel bij hoort.

a wat je kunt inlijsten
het schilderij – de foto – de neerslag

.....

b wat in een vitrine kan
collectie sieraden – antieke schalen – veeteelt – oude beeldjes

.....

c wat bij aardrijkskunde hoort
landschap – akkerbouw – veeteelt – interactief

.....

d wat bij het haar hoort
de streng – de vijl – de vlecht – de knot

.....

e wat bij de cultuur hoort
de Afrikaanse stam – het opperhoofd – de suppoost – de tipi

.....

2 **Maak drie zinnen.**

Kies steeds twee woorden die bij elkaar horen. Maak met die twee woorden een zin.

vervoeren | de vrachtauto | de veeteelt | interactief | de akkerbouw | het internetspel

1 .....

2 .....

3 .....

3 **Schrijf informatieve tekstjes.**

1 Kijk naar de plaatjes en het bijschrift.

2 Schrijf bij elk plaatje een kort informatief tekstje.
Tip: denk aan wanneer en waar ze leefden, en aan wat ze deden.

3 Gebruik in elk verhaaltje de woorden die bij het plaatje staan.

a

de totempaal –
de tipi – het gebied

b

de woestijn –
de cultuur – vereren

c

de speer – de wedstrijd –
de wijze waarop

Blok 3

Hoofdstuk 5

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van de trappen van vergelijking.

1 **Wat moet er op de andere treden staan?**

1 Maak de trappen van vergelijking af.
2 Bedenk voor de laatste twee trappen zelf de woorden.

a zuurder

b sappig

c deftigst

d schuldig

e heerlijker

f kwalijkst

g

h

2 **Welke woorden met er op de eerste tree ken jij?**

Soms eindigt een woord op de eerste tree op **er**. Een voorbeeld is het woord *lekker*.

1 Bedenk woorden op **er** voor de eerste tree.
2 Schrijf ze op elke eerste tree.
3 Maak de trappen af.

4 Wat valt je op? Schrijf het op.

.....

.....

3 **Herken een woord voor de trap.**
Lees de strip *De opscheppers*. Kleur de woorden die op de trap van vergelijking horen.

tree 1 = geel – tree 2 = blauw – tree 3 = groen

4 **Schrijf een verhaal.**
Schrijf een verhaal. De titel is *Stoer, stoerder, stoerst*.
Gebruik zoveel mogelijk trappen van vergelijking.

5 **Maak een woordketting.**
1 Maak de woordketting af. De laatste letter van een woord is steeds de eerste letter van een nieuw woord. Gebruik woorden uit de trappen van vergelijking.
2 Kleur daarna de woorden van de eerste tree geel.
3 Kleur de woorden van de tweede tree blauw.
4 Kleur de woorden van de derde tree groen.

traag – groter – r ..... – ..... –

..... – ..... – ..... –

..... – ..... – .....

Blok 3

Hoofdstuk 6

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 Maak de puzzel.

Lees de zinnen 1, 2, 3, 4 en 5. Welk woord hoort erbij? Schrijf het in de puzzel.
Lees de woorden 6, 7, 8 en 9 in de puzzel. Bedenk zelf zinnen bij de woorden.

1 'Wat geef je zo stiekem door? Geef dat briefje maar aan mij!', zegt de meester.
2 'Wat stom! Wat oneerlijk! Gewoon idioot!'
3 'Kijk haar! Met dat oranje haar en die paarse jurk.'
4 'Mijn paard slaat jouw koningin!'
5 'Eén van de dingen die ik altijd doe: drie keer per dag mijn tanden poetsen.'

6 .....

7 .....

8 .....

9 .....

1 o					s	c	h					
2 b		l		c	h							
3		v	a	l				d				
4	c	h	a			b						
5		w			n	t						
6 s	p	e	c	i	a	a	l					
7 s	l	a	p									
8 o	p	m	e	r	k	e	n					
9 o	m	r	i	n	g	e	n					

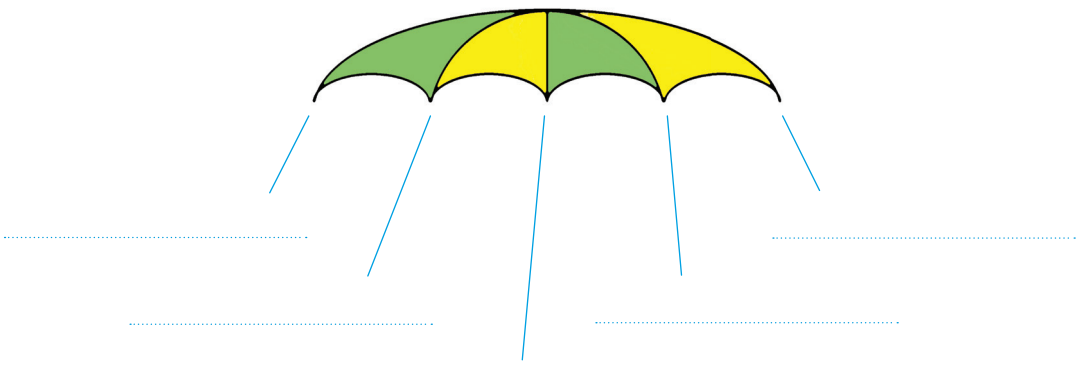
2 Schrijf een kort verhaal.

1 Kijk naar het plaatje.
2 Schrijf er een verhaal bij over pesten.
Gebruik in je verhaal de volgende woorden:
omringen | apart | hoewel | je afzonderen | speciaal | de gewoonte
3 Geef je verhaal een titel.

3 **Maak de woordparaplu, woordspin en woordkast af.**
Gebruik zoveel mogelijk de woorden die je geleerd hebt.

de versiering

de neushoorn

de bizon

Blok 3

Hoofdstuk 6

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van voorzetsels.

1 **Wat zijn de voorzetsels (vz)?**

Lees het gedicht.

1 Wat zijn de voorzetsels (vz)? Zoek ze allemaal.
2 Onderstreep elk voorzetsel (vz).
Begin bij de titel!

Bang in het donker

Mama, papa, blijf je thuis?
Er lopen dieven door het huis.
Er lopen boeven op de gang.
In het donker ben ik bang.

Er zit een kater in de kast,
die daar met zijn nagels krast.
Moet ik 's nachts naar de wc,
lopen spoken met me mee.

Op de zolder zit een beest.
Ik ben er weken niet geweest.
Hoor ik 's nachts een harde klap,
dan is het oorlog op de trap.

Dan loopt een vent met een geweer
in het donker op en neer
en loert-ie naar me door een kier.
Blijf liever hier. Blijf liever hier.

Joke van Leeuwen. Uit: O zo heppie en andere versjes, Querido 2004.

2 **Maak zinnen met een voorzetsel.**

1 Kijk naar het plaatje.
2 Bedenk tien zinnen met een voorzetsel.
Schrijf ze op en onderstreep elk voorzetsel.

3 **Los het geheimschrift op.**
Elk voorzetsel staat voor een deel in geheimschrift.
Schrijf het voorzetsel goed op en maak de zin af.

a = ✈ e = 📖 i = ↓ o = 🖐 ij = ☺

1 Ik vertel je 🖐v📖r .....

2 Ik ben benieuwd n✈✈r .....

3 Ik speel m📖t .....

4 Ik antwoord 🖐p .....

5 Ik ben bang v🖐🖐r .....

6 Ik heb spijt v✈n .....

7 Ik hoor b☺ .....

8 Ik heb een hekel ✈✈n .....

9 Ik moet lachen 🖐m .....

10 Ik heb zin ↓n .....

Blok 4

Hoofdstuk 7

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Maak de woorden af met *automaat* of *kantoor*.**
Maak met elk woord een zin.

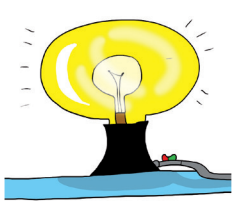
belasting… parkeer… koffie…

kaartjes… …meubelen …benodigdheden

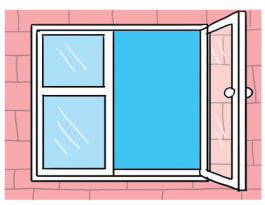
frisdrank… stempel… advocaten…

geld… …gebouw

2 **Maak de rebus.**
Schrijf het woord in de zin eronder.

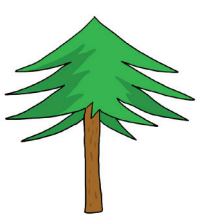
–t

–r

–ij

–n

–m, –k

Welk ..... groeit het langzaamst?

ɟǝ hooɟd

3 **Schrijf een verhaal bij het plaatje.**
Gebruik ten minste acht van de woorden of uitdrukkingen.

Kies uit: de camera | je oren spitsen | nagaan | afluisteren | haastig | ijsberen | het kantoor | de wand | de spion | schijnen | de wet | de misdadiger | aan de slag gaan | verwijderen | het resultaat | modern

Blok 4

Hoofdstuk 7

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van werkwoorden in de tegenwoordige en verleden tijd.

1 **Maak zinnen in de goede tijd.**
Kijk naar de woorden voor *toen* en *nu* en het werkwoord (ww).
Maak er een zin mee in tegenwoordige tijd (tt) en een zin in verleden tijd (vt).

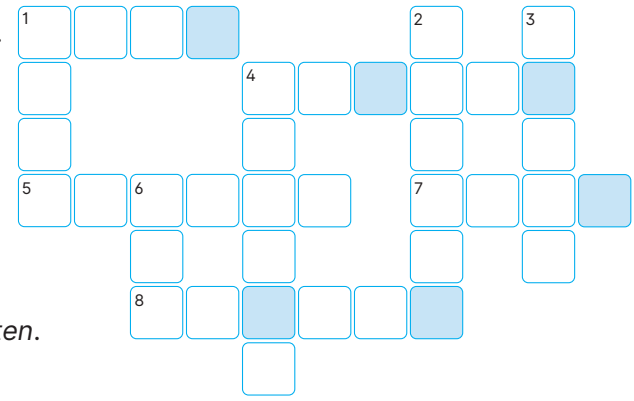
toen	nu	ww
afgelopen zondag	aanstaande zondag	gaan
de vorige keer	de volgende keer	vragen
een minuut geleden	over een minuut	slaan
een week geleden	volgende week	krijgen
vroeger	op dit moment	helpen

2 Maak de puzzel.

Schrijf de goede vorm van het werkwoord in de puzzel.

→

1 verleden tijd van *kijken* bij *hij*.
4 tegenwoordige tijd van *vragen* bij *het meisje*.
5 verleden tijd van *schenken* bij *ik*.
7 tegenwoordige tijd van *gaan* bij *de bus*.
8 verleden tijd van *drijven* bij *de blaadjes*.

↓

1 verleden tijd van *kiezen* bij *Jamal*.
2 tegenwoordige tijd van *hangen* bij *de jassen*.
3 tegenwoordige tijd van *staan* bij *de journalisten*.
4 verleden tijd van *vinden* bij de kinderen.
6 verleden tijd van *hebben* bij *jij*.

Zet de letters in de gekleurde vakjes achter elkaar.
Schrijf het woord in de zin hieronder.

Welke pootafdrukken zijn van ..... ?

1

2

3

plaatje 2

3 Lees de zinnen.

Kijk naar de werkwoorden (ww) voor de zin.
Schrijf de goede vorm van het werkwoord in de zin.

gaan	**1**	Gisteren		Serap en Nina samen naar school.
weten	**2**	Straks		iedereen het.
blijven	**3**	Afgelopen keer		hij de hele wedstrijd kijken.
zingen	**4**	Morgen		de kinderen voor de hele school.
worden	**5**	Laatst		alle fietsen verwijderd.
nemen	**6**	Volgende week		ik mijn gitaar mee.

Blok 4

Hoofdstuk 8

Woordenschat

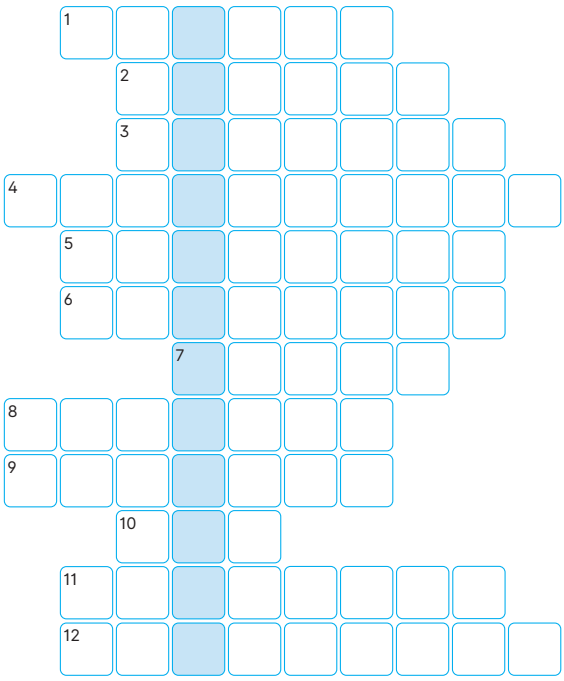
- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Maak de puzzel.**

Welk woord past in de zin? Schrijf het in de puzzel.

Kies uit: aanwezig | dankzij | dreigend | envelop | internet | kabel | ontdekking | onzeker | opgetogen | printen | schots | via

1 Die stapel ligt … en scheef.
2 … het alarm kon iedereen op tijd wegkomen
3 Ze vindt het eng om een spreekbeurt te houden, want ze is … .
4 Het graf van Toetanchamon was een belangrijke … .
5 Hij bekijkt elke dag de nieuwste filmpjes op … .
6 Ik denk dat het gaat onweren, want de lucht ziet er … uit.
7 Als de … niet is aangesloten, doet de tv het niet.
8 Ze deed de brief in een … .
9 Als je een brief typt op de computer, kun je hem daarna … .
10 Raoul rijdt … dezelfde weg terug.
11 Op het feest zijn alle beroemdheden … .
12 Nina is … over het geweldige nieuws.

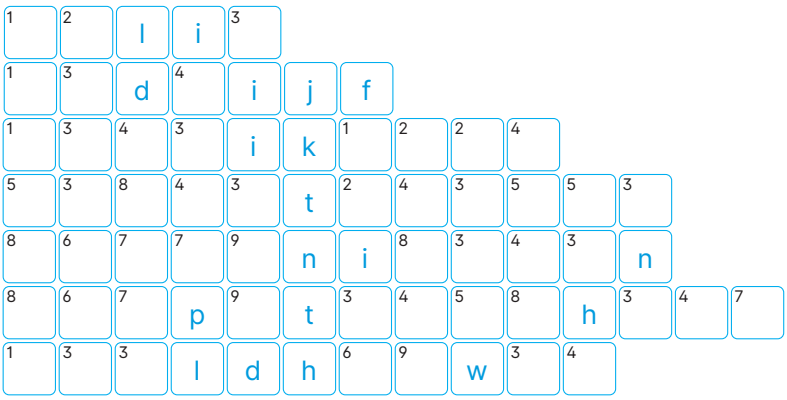
Welk woord lees je van boven naar beneden in de gekleurde vakjes?
Schrijf het in de zin hieronder.
Maak daarna de vraag.

Hoe ziet jouw ..... eruit?

2 **Welke woorden staan er?**

Hetzelfde nummer is dezelfde letter. Zet de letters op de goede plek.

Kies uit: a | b | c | e | m | o | r | s | u

3 **Kijk naar de woorden bij opdracht 2.**

Maak zinnen waarin zo veel mogelijk woorden uit opdracht 2 voorkomen.

Blok 4

Hoofdstuk 8

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van voegwoorden.

1 **Lees de brief.**
Maak de zinnen af. Bedenk zelf een voegwoord.

Geachte meneer de burgemeester,

Helaas kan ik vandaag niet aanwezig zijn, ...

Mijn kantoor is een grote rotzooi, ...

De misdadiger is betrapt, ...

De politie heeft hem achtervolgd, ...

Het kan nog wel even duren, ...

De politie doet een onderzoek, ...

Ik laat het u weten, ...

Met vriendelijke groeten,
meneer Schouten

2 **Zoek de acht voegwoorden in de puzzel.**

1 Kijk → en ↓.
2 Zet een streep door het woord dat je gevonden hebt.
Let op: sommige letters moet je twee keer gebruiken.
3 Schrijf met elk voegwoord een zin.

e	d	k	e	m	z
t	o	w	n	a	o
e	m	a	a	r	d
r	d	n	o	f	a
w	a	t	q	n	t
ij	t	d	j	a	i
l	o	d	u	s	k

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 Er blijft één woord over. Schrijf het achter de vraag hieronder.
Kan een kolibrie achteruit vliegen? .....

3 **Schrijf een spannend verhaal bij het plaatje.**

1 Over wie gaat het?
2 Waar gaan ze heen?
Waarom?
Wat gebeurt er?
Hoe loopt het af?
3 Gebruik voegwoorden in je zinnen.

Blok 5

Hoofdstuk 9

Woordenschat

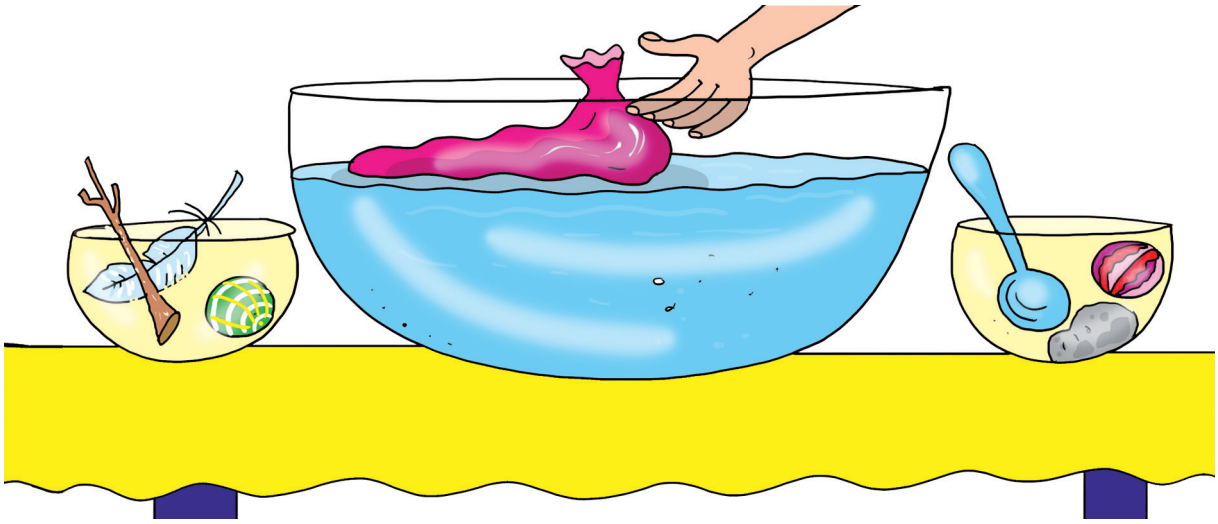
- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Beschrijf het proefje.**

1 Kijk goed naar de tekening. Met de tekening wordt een proefje uitgelegd.

2 Schrijf op hoe dit proefje in zijn werk gaat. Een klasgenootje moet begrijpen wat hij moet doen als hij jouw beschrijving gelezen heeft.

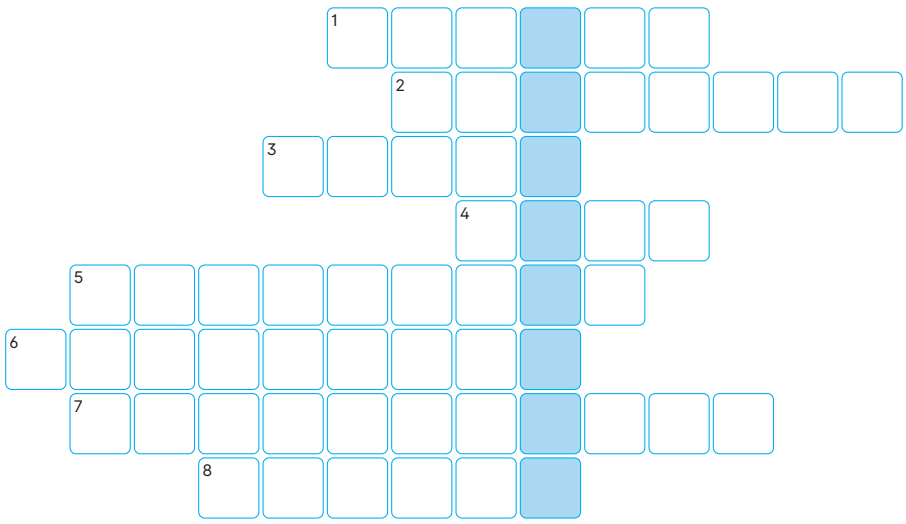
3 Gebruik de volgende woorden: de eigenschap | drijven | zinken | van invloed zijn op | enige | het proefje | het gewicht | het gevolg

2 Maak de puzzel.

1 Schrijf een woord op dat bij de zin past. De woorden hebben te maken met het weer.
Gebruik woorden uit les 1 en 3.

1 Het is vandaag mooi zomerweer.
2 Door de buien met onweer en hagel zijn veel tenten op de camping zwaar beschadigd.
3 Na één koude nacht kun je nog niet schaatsen.
4 Het is nog best koud voor de tijd van het jaar.
5 Hierboven schijnt de zon altijd.
6 Ineens stak er een harde wind op.
7 Door de kou kan de deur van de auto niet meer open.
8 Weet jij hoe warm het precies is vandaag?

2 Welk woord lees je van boven naar beneden in de gekleurde vakjes? .....

3 Weet je wat het woord betekent? Schrijf het op.
Als je het niet weet, mag je het opzoeken.

.....

4 Bedenk een zin met het woord en schrijf hem op.

.....

.....

Blok 5

Hoofdstuk 9

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van het onderwerp en de persoonsvorm in zinnen.

1 **Zoek de persoonsvorm en het onderwerp.**
Kleur de persoonsvorm rood en het onderwerp blauw.

Vorig jaar maakte de schilder een mooi schilderij.
Dat schilderij hangt nu aan de muur bij mijn opa en oma.
De muur is gemetseld met lichtgele stenen.
Hoe worden stenen gemaakt?
Ze worden gebakken in een oven.
De oven is anders dan de oven van de bakker.
In de oven van de bakker wordt brood gebakken.
Wat lust jij liever: bruinbrood of wit brood?
Het maakt mij niet uit.
Ik vind het allebei even lekker.

2 **Verbeter de foute persoonsvorm of het foute onderwerp.**
Let op: je kunt kiezen wat fout is in de zin.

1 Zet een rode streep onder de fout die jij ziet.
2 Schrijf achter de zin de goede persoonsvorm of het goede onderwerp.

a De politieagent rennen naar de boef toe. .....

b Dat is het mooiste boek dat wij heb. .....

c De fietsen staat niet in het rek. .....

d Wat vinden jij van deze opdracht? .....

e Ik gaan zaterdag op vakantie naar België. .....

3 **Maak zinnen en zoek de persoonsvorm en het onderwerp.**

1 Kijk goed naar de tekening.

2 Bedenk zinnen over de mensen en dieren die je ziet. Wat doen ze? Schrijf de zinnen op.

3 Zoek van elke zin de persoonsvorm en het onderwerp. Kleur de persoonsvorm rood en het onderwerp blauw.

Blok 5

Hoofdstuk 10

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Schrijf een fabel.**

- Je fabel moet over twee dieren gaan, die zich gedragen als mensen. Een van die dieren is een eekhoorn. Het andere dier mag je zelf bedenken.
- Zorg dat iemand iets kan leren van de fabel.
- Gebruik de volgende woorden: de eekhoorn | de knipoog | de glimlach | de bosrand | je zorgen maken (om) | verlaten | belanden | terugkeren

2 **Teken het landschap.**

Teken een landschap waarin in ieder geval de volgende dingen te zien zijn: een landweg | een wegwijzer | een wilg | een watervogel | een hooiberg

3 **Maak de vragen.**

1 Wat is het tegenovergestelde van zuiver water?

.....

2 Wat is een dodelijk wapen?

.....

.....

3 Noem een voorbeeld van chemisch afval.

.....

4 Wat kan een aanleiding zijn voor ruzie?

.....

5 Ken je iemand die als vrijwilliger werkt? Zo ja, wat doet hij of zij?

.....

6 Je kunt dieren naar een asiel brengen. Kun je dieren ook uit een asiel halen? Hoe zit dat?

.....

7 Weet je wat de beste behandeling is van hoofdluis?

.....

.....

8 In een theater kun je je jas ergens afgeven. Weet je waar?

.....

9 Wat doe jij gewoonlijk als je vrij bent?

.....

10 Je mag niet zomaar stoffen lozen in het water. Waarom niet?

.....

Blok 5

Hoofdstuk 10

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van voegwoorden.
- Ik oefen het vinden van het onderwerp en de persoonsvorm in samengestelde zinnen.

1 **Maak de zin af.**
Gebruik het voegwoord dat erbij staat.

1 **a** Ik eet een appel, omdat .....

b Ik eet een appel, want .....

c Ik eet een appel, maar .....

d Ik eet een appel, en .....

e Ik eet een appel, dus .....

f Ik eet een appel, terwijl .....

2 **a** Ik kan niet op je feestje komen, omdat .....

b Ik kan niet op je feestje komen, want .....

c Ik kan niet op je feestje komen, maar .....

d Ik kan niet op je feestje komen, en .....

e Ik kan niet op je feestje komen, dus .....

f Ik kan niet op je feestje komen, terwijl .....

2 **Schrijf een verhaal met samengestelde zinnen.**
Gebruik deze voegwoorden: omdat | want | maar | en | dus | terwijl

Blok 6

Hoofdstuk 11

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Welke woorden zitten in de rijtjes verstopt?**
Zoek acht woorden van dit hoofdstuk.

vol	duct	dig
lood	ra	rect
pa	di	zwaar
pas	le	sol
pro	ta	ding
per	voe	soon

....

....

....

....

2 **Maak de puzzel af.**

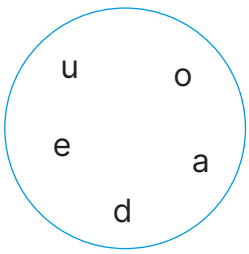
1 Zoek woorden uit hoofdstuk 11 waar de letter van de puzzel in voorkomt.
2 Schrijf de woorden in de hokjes.
3 Bedenk er een puzzelvraag bij. De eerste regel is voorgedaan.
4 Kan een klasgenootje de puzzel oplossen?

Een koffer houd je vast bij het ... .

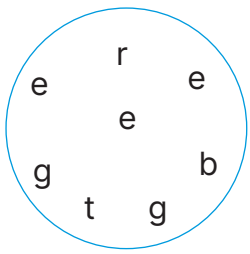
.....
.....
.....
.....
.....
.....

						h	a	n	d	v	a	t
						a						
						n						
						g						
						s						
						l						
						o						
						t						

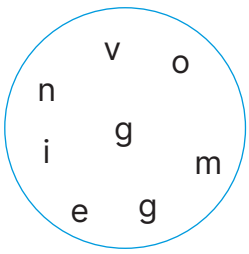
3 **Welk woord staat er in de cirkel?**
Maak er een zin mee.

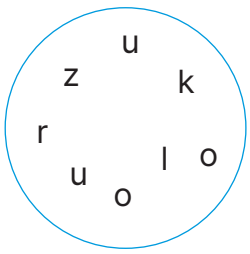
1 .....

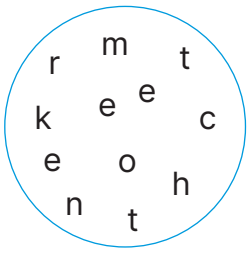
2 .....

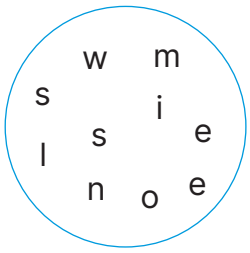
3 .....

4 .....

5 .....

6 .....

1 .....

2 .....

3 .....

4 .....

5 .....

6 .....

Blok 6

Hoofdstuk 11

Taal verkennen

- Ik oefen het herkennen en gebruiken van de leestekens hoofdletter, punt, vraagteken, uitroepteken, komma, dubbele punt en aanhalingsteken.

1 **Schrijf bij elke punt van de paraplu een leesteken.**
Maak daarna met elk leesteken een zin die erbij past.

2 **Schrijf de zinnen over en zet leestekens op de goede plaats.**
paul heeft geen zin om naar school te gaan
zijn moeder roept onder aan de trap schiet toch eens op
maar hij blijft liggen en zegt gewoon dat hij ziek is
mama wil weten of hij buikpijn keelpijn of hoofdpijn heeft
hij krijgt ineens een idee het is zijn hoofd
dat is zó vol daar kan vandaag echt niets bij

3 **Welk leesteken staat verkeerd?**
In elke zin is er één fout. Zet daar een streep onder en schrijf het goede leesteken achter de zin.

1 Sanne moet boodschappen doen voor haar moeder? .....

2 Samen met Esther gaat ze naar de groenteboer, ...

3 Esther vraagt "welke groente Sanne lekker vindt" .....

4 Sanne noemt op; broccoli, boontjes en witlof. .....

5 'En welke vind jij lekker!' wil Sanne weten. .....

6 Esther lust alles: maar spinazie vindt ze het lekkerst. .....

7 Dan zijn ze bij de winkel en kopen spruitjes; .....

8 Niet Sannes voorkeur. maar wel die van haar moeder! .....

4 **Zet de leestekens in de zinnen in de spreekballonnen.**
Geef antwoord op de zinnen in de lege ballonnen.

1 de meester is boos
en roept naar ons wat doen
jullie daar op het dak

2 hij pakt een ladder
en vraagt de juf wil je
me even helpen

3 we klimmen naar
beneden maar vergeten
de bal op het dak

Blok 6

Hoofdstuk 12

Woordenschat

- Ik oefen de betekenis van nieuwe woorden uit les 1, 3 en 4.

1 **Welk woord wordt bedoeld?**
Teken de woorden. Schrijf eronder wat het is.

1 De plaats waar een feest gevierd kan worden.

2 Fel gekleurde lamp in een feesttent.

3 Een kaart waarop gerechten staan.

4 Je kunt hier pannenkoeken in bakken.

2 **Schrijf een weettekst.**

1 Kies een land waar je veel over weet.
2 Schrijf een tekst waar een klasgenootje iets van kan leren.
3 Gebruik ten minste vijf van deze woorden:
de bevolking | de hoofdstad | het klimaat | het noorden
het binnenland | het kustgebied | de meerderheid

3 Maak het woordenboek af.

1 Vul de goede woorden in uit hoofdstuk 12. Welk woord hoort erbij?

A de man of vrouw met wie je gaat trouwen .....

B stuk grond met fruitbomen .....
twee mensen die net getrouwd zijn .....
mooie bos bloemen .....
wat je nodig hebt .....
de manier waarop een gerecht klaar wordt gemaakt .....

C bloemstukje dat met een speld op je kleding wordt vastgemaakt .....
twee of meer dingen samen .....

F iemand die voor zijn beroep foto's maakt .....

G deftige, lange, wijde jurk .....
kooktoestel met een oven dat werkt op gas .....

H het trouwen of het getrouwd zijn .....

K sterk smakende knol die je door het eten kunt doen .....
platte pan om in te bakken .....

L kleurige ballon van papier .....
plek of plaats waar iets gebeurt .....
groot huis buiten de stad .....

2 Bedenk voor de volgende woorden zelf een omschrijving:

R het recept = ...

de rijsttafel = ...

S de sleep = ...

stralen = ...

de scheut = ...

de schoonvader = ...

T de traditie = ...

typisch = ...

U uitgebreid = ...

V verklaren = ...

verrukt = ...

W de wok = ...

Blok 6

Hoofdstuk 12

Taal verkennen

- Ik oefen het gebruik van de trappen van vergelijking.
- Ik oefen het gebruik van voorzetsels.

1 **Maak een tekening met voorzetsels.**

1 Teken mensen of dieren die iets doen. Laat ook zien waar het gebeurt. Maak zo een tekening waar tien zinnen bij passen.

2 Schrijf de zinnen op en onderstreep het voorzetsel.

Voorbeeld: Een ijsbeer zwemt in het water. in

2 Maak trappen van vergelijking.

1 Bedenk zelf het woord om de zinnen af te maken.

a Jaap let ..... op. Arjan let ..... op.

Kevin let het ..... op.

b Een flat is ..... . Een toren is ..... .

Een wolkenkrabber is het ..... .

c Karima is ..... . Eline is ..... .

Esra is het ..... .

2 Maak nu zelf zulke zinnen met:

a weinig .....

.....

b graag .....

.....

3 Verander de zinnen.

1 Kleur in elke zin de voorzetsels en de trappen van vergelijking.
2 Verander het voorzetsel in een ander voorzetsel.
3 Kleur en verander ook de trappen van vergelijking.
4 Schrijf de nieuwe zin eronder. Kun je grappige zinnen maken?

a De meester zit liever achter zijn tafel in een boek te lezen.

.....

b Devi ging vlug op haar stoel zitten.

.....

c Op het plein liep de agent het snelst.

.....

Colofon

Auteurs
Hetty van den Berg
Tamara van den Berg
Jannie van Driel-Copper
Irene Engelbertink
Marjanne van Gameren
Wies Gloudemans
Jeannette Miś
Cokky Stolze-van der Vegte
Saskia Tromp-Lantman
Gerda Verhey
Anne Coos Vuurmans

Redactie
Projectteam ThiemeMeulenhoff

Vormgeving
Flowdesign, Utrecht

Opmaak
Crius Group

Beeldverwerving
Eduardo media

Illustraties
De Boer illustraties

Foto's
Shutterstock

Over ThiemeMeulenhoff
ThiemeMeulenhoff ontwikkelt zich van educatieve uitgeverij tot een learning design company. We brengen content, leerontwerp en technologie samen. Met onze groeiende expertise, ervaring en leeroplossingen zijn we een partner voor scholen bij het vernieuwen en verbeteren van onderwijs. Zo kunnen we samen beter recht doen aan de verschillen tussen lerenden en scholen en ervoor zorgen dat leren steeds persoonlijker, effectiever en efficiënter wordt.

Samen leren vernieuwen.

www.thiememeulenhoff.nl

ISBN 978 90 06 66351 8
Versie 1.1

© ThiemeMeulenhoff, Amersfoort

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 23 augustus 1985, Stbl. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO), Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp (www.stichting-pro.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden. Voor meer informatie over het gebruik van muziek, film en het maken van kopieën in het onderwijs zie www.auteursrechtenonderwijs.nl.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Deze uitgave is volledig CO_2-neutraal geproduceerd.
Het voor deze uitgave gebruikte papier is voorzien van het FSC®-keurmerk.
Dit betekent dat de bosbouw op een verantwoorde wijze heeft plaatsgevonden.

Taal

Pluswerk • Groep 5

9 789006 663518